III. évfolyam — Arad, 1888. December 7. Péntek. — 332-ik szám.

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.
Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotá a, hova a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

helyben:		vidékre:	
1 évre	12.— frt	1 évre	14.— frt
fél évre	6.— frt	fél évre	7.— frt
¼ évre	3.— frt	¼ évre	3.50 frt
1 hór	frt	1 hóra	1.20 frt

Hirdetések díjja:
Egy hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 krajczár.

Az E. M. K. E. Aradon.

Arad, deczember 6.

A Bocskayak, Bethlenek és Rákócziak szelleme hóditó hadjáratban bevonult Aradra.

A szellem az E. M. K. E.

A hadjárat a magyar kultura, a magyar nemzeti szellem terjedése.

Az E. M. K. E. a magyar állam. Most első sorban magyar állami érdek, a magyar faj, magyar szellem, magyar vagyon fenntartása, izmosodása és gyarapodása.

Egyedül a magyar faj az e hazában, mely ez államnak mindenkor szilárd, rendithetetlen oszlopa gyanánt áll, hogy mint Pallas a földet, ugy támaszsza meg vállaival e szép hazát; egyedül a magyar faj az e hazában, a melyre a költő szava csakugyan minden körülmény között talál:

A nagy világon e kivül
Nincsen számodra hely,
Áldjon, vagy verjen sors keze,
Itt élned, halnod kell!

Az E. M. K. E. Erdély. A kié Erdély, azé Magyarország.

A történelem igazolja, a földrajzi fekvés és helyzet indokolja, hogy Erdély végvára Magyarországnak.

Epen az aradi sikságok szomoru emlékü bizonyságai, hogy a mikor az ellenség Erdélyt elfoglalta, — birtokában van Magyarország. A mikor Lüders és Skariatin bevonultak Erdély bérczei közé, — akkor veszve volt a szabadságharcz: Erdély elesett, Magyarország nem tarthatta magát többé.

Erdélyt megtartani, Erdélyt magyarrá tenni, — nem nyelvben, de mindenekfelett érzületben, — azt akarja az E. M. K. E.

E czélban van a haza fenntartása.

E czél eléréséért indul hóditó hadjáratra az E. M. K. E.

Nem nyelvet hóditani, — nem lélekvásárt folytatni, illetőleg nemzetiségekből kivetkőztetni: hanem sziveket hóditani akar az E. M. K. E.

Tiszteli a nemzetiségek jogait, — de nem hagyja a magyarokéit.

Az elvesztett jogokat akarja visszaállitani. Az elveszett véreket óhajtja visszaszerezni. És ezt a nélkül, hogy másnak jogait sértené. Mert az, hogy elolóhosodott magyarokat visszamagyarosit, — az korántsem, az oláhság megmagyarositása, — legtávolabbról sem az oláhok ellen intézett támadás, hanem a magyarság iránti kötelesség, mert nem azt veszi el, a mi az oláhoké, hanem visszaszerzi azt, a mit az oláhok tőlünk elvettek. Kis-Barcsa, az elolóhosodott hunyadmegyei községnek visszatérése a magyar nemzethez, az ev. ref. egyházhoz, ősei vallásához, — az A. M. K. A. dicsőségét hirdeti.

Ily hóditás nemcsak jog, hanem kötelesség.

E kötelességből kifolyólag indul hóditani az E. M. K. E.

A nemzet önként hódol meg neki. A nemzet önként nyujtja a nagy hadjárathoz szükséges fegyvereket s mintha hallanók a nemes spartai anya bucsuját fiához: vagy ezzel, vagy ezen.

Ez anya a mi édes hazánk. És fiai mi vagyunk.

Ha győztesen térünk vissza, a magyar haza győzelme, — ha csak e z e n a magyar haza bukása. De ennek megtörténnie nem szabad, nem lehet, a mig a nagy költő szavai szerint:

Az ezüst nagy Dunának
Tükörén csak egy honfiszem pihen
És magyar lakik a parton
S a hazának csak egy romlatlan gyermeke lesszen."

Az E. M. K. E.-nek csak győzni lehet!

És hogy győzhessen, azért száll ki szelleme szép hazaészünk bérczei közül. S mint egykor a nagy Bethlen Gábor szelleme terjedt e szép hazaészből az egész anyaországban; ugy szállt ki most egy más Bethlen Gábor szelleme ugyanezen hazaészből s »Magyarország jobb keze", ezen Bethlen Gábor vezérlete alatt indul keresni a balkezet. A főváros után Arad volt a első, mely ezt felénk nyujtotta.

Üdvözlet neked nemes Aradvármegye! Üdvözlet nektek, ti nemes honleányok és honfitársak, kik felénk, a veszélyeztetett Erdély felé nyujtva kezeiteket, egyuttal sziveiteket is nyujtjátok.

Erdély köszönetét küldi nektek a testvéri szeretet e szép nyilvánulásáért. Köszönetét küldi általunk, Bethlen Gábor gróf nagy seregének, az erdélyrészi magyarságnak nehány szerény tagja által.

Egyesitsen minket erdélyrészi magyarokat, kik földrajzi fekvésünknél fogva is hozzátok állunk legközelebb, a közös és szent czél tudata, és az a Királyhágó, mely geografiai határ gyanánt áll közöttünk, ne legyen jövőre válaszfal, — hanem ellenkezőleg összekötő kapocs, melyet átlépve érezze mindegyikünk, hogy testvérei között van. A szabadkőmüveseknek, a középkorból reánk maradt ez intézmény tagjainak, van egy közös jelvényük, egy közös szavuk, melylyel a világ bármely részén felismeri tagtársát.

Legyen nekünk E. M. K. E. tagoknak is egy ily közös jelszavunk e szép haza határain belül.

Mi legyen e jelszó?

A haza!

Szterényi József.

Vilmos császár és Rudolf trónörökös. A „Hamburger Correspondent" egy félhivatalos berlini levelet közöl, melyben a leghatározottabban megczáfoltatnak mindama hirek, melyek Vilmos császár és Rudolf trónörökös feszült viszonyáról a lapokban megjelentek. E hirek részint velf és hesseni forrásokból, részint a cumberlandi herczeg udvarából származnak.

Az országgyülési szabadelvü párt szerdán délután 6 órakor Daniel Pál elnöklete alatt tartott értekezletén első sorban tárgyalta és Hegedüs Sándor előadó indokolására észrevétel nélkül elfogadta az 1889. év I. negyedében viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló törvényjavaslatot; ugyszintén észrevétel nélkül elfogadtatott Hegedüs Sándor tüzetes indokolására a Horvath-Szlavon Dalmatországgal 1880. évi 54. t. cz. értelmében kötött pénzügyi egyezmény hatályának ujabb meghosszabbitásáról szóló törvényjavaslat, mire az értekezlet véget ért.

A költségvetésről.

Budapest, deczember 5.

(F.) A képviselőház pénzügyi bizottsága az idén csendesen, feltünés nélkül végezte el a jövő évi költségvetés megállapitását és módositás nélkül ajánlja a kormány java latát elfogadásra. Sőt mi ennél is több, a budgetjavaslat remélhetőleg a ház plenuma előtt is ily simán fog keresztül menni s az ujságolvasó közönség figyelmét épen az által fogja magára vonni. Ennek egyszerü oka az, hogy az ellenzék teljesen le van fegyverezve, mert a költségvetés kiadásának tételei ugy vannak megállapitva, hogy azokat lejebb szállitani nem lehet, és egyuttal a bevételi előirányzat is oly alapokra van fektetve, melyeket megtámadni nem lehet. Eléggé bizonyitja ezt azon körülmény, hogy az ellenzék nem inditványozott törlést se egyik se másik rovatban.

Mintha bizony kiráutották volna alóla a gyékényt, ugy tünik föl az ellenzék szemben azzal, hogy a 1887. év zárszámadásai kedvezőbbek az akkori előirányzatnál, a folyó évi kezelési negyedes kimutatások tényleges megtakaritásokat mutatnak föl, és a jövő évi budget még ezen eredményeknél is tovább megy. Mert az tagadhatatlan, hogy ugy az aggodalmak, mint az egyedül jogosult kifogások az államháztartás berendezése és kezelése ellen eddig főleg abból származtak, hogy a zárszámadások nem igazolták az előirányzatokat.

Minthogy tehát épen ez, a punktum salicus, van kielégitve, a kormány minden oldalról elismerést arat — s ha nem adnák szép szerével — csikar ki pénzügyi politikája számára. A bizalom iránta minden párt körében (legföllebb azoknál nem, kiktől azt konokságuk miatt ki kell csikarni) megszilárdult, ugy az iránt, hogy az államháztartás reálisan és biztosan van vezetve, mint az iránt, hogy azon az uton vagyunk, melyen ha csak rendkivüli események közbejötte nem okoz zavart, az államháztartás teljes rendezése csak idő és pedig rövid idő kérdése. És éppen annál inkább meg kell engedni azt, hogy a kiadások esetleg nagyobbak legyenek ott, hol a fejlődés elengedhetetlen követelményei idézik elő azokat, legalább azon korlátok közt, melyeket a bevételek fejlődése, az államháztartás mérlegének javitása és végleges rendezésének biztositása megenged.

E fejezet alá tartoznak az államnak azon szükségletei, melyeket konzervativ részről ép ugy, mint radikális oldalról leszállitani és megszoritani kivántak s ekképen a honvédséget, — vagy az önkormányzatot, a községi iskolát, — a vasutakat vagy a méntelepeket stb. röviditvén meg, az ország niveau-ját egyes viszonyokban lesülyesztették volna, melyeket azonban a kormány erős és biztos kézzel, szükséges támogatásával pártjának s az ország lakosságának keresztül vivén, hazánkat minden irányban fejlődő, életképes erős ország kellékeivel ruházza föl.

A szép fejlődésnek azonban egy óriási hátráltatója van, mely azonban nemcsaki minket, hanem egész Európát lenyügöz. A hadi teher. Oroszország legujabban 500 millió rubel kölcsönt vett föl, melynek állitólag fele katonai kiadásokra fog fordittatni. Németország, bár legkészebben áll, hadi budgetjét ujra megterheli 7 millió márka rendes és 58 millió márka rendkivüli kiadással. Ezért hajókat, várakat, stratégiai vasutakat, főkép flottáját akarja első rendüvé emelni, megszaporitva a hadi hajók számát 28-al. Olaszország hajófölszerelésekre 36 millió lirát készül kiadni, a hadsereg rendkivüli kiadásaira is 109 milliót kér rögtön s 19 milliót esztendőre, Franciaország óriási, 500 milliónyi összeggel csinálta meg rendkivüli budgetjét. Sőt a kis Belgium sem tartja eléggé biztositottnak semlegességét s kormánya 125 millió frank hitelt kér a hadsereg számára. Megtesszük tehát e téren mi is, a mit a helyzet követel — mert kénytelenek vagyunk vele; az európai „békés" konczertben annyira becsülnek, annyira vesznek számba, annyit adnak reánk, a mekkora és a milyen haderőnk van.

Kegyetlen és nyomasztó állapot ez, melynek nyomása alatt már minden állam rogyásig van és már nem sok kell ahhoz, hogy a fegyveres béke anyagi és pénzügyi konsequencziái és követelményei Európaszerte a lehetetlenség ne-

---

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Deczember 7.)

Látszat és való.

(Regény öt könyvben.)

— Az „Aradi Közlöny" számára németből fordiltatta: —

DENISE.

ÖTÖDIK KÖNYV.

I.

(71-ik folytatás.)

Most elővett egy lapot a másik után, átnézett minden egyes levelet. Mennél nagyobb lett az átnézett papirok halmaza, annál zordabb, annal aggodalmasabb lett arczkifejezése. Es mikor kezébe került egy ötszázezer markával szóló váltó, akkor reszketni kezdtek a térdei, ugy hogy alig volt képes állani. Ez a szerencsétlen lap megmondott neki mindent, megadta a kulcsot fiának utolsó szavaihoz, miket egész más értelemben fogott fel.

— Elzálogositotta — elzálogositotta a hypothékákat, a becsületére bizott jószágot! mormogá reszkető ajkakkal. Zokogáshoz hasonló hang tört ki a tanácsos kebeléből és két kezébe temette halvány arczát.

— Nevem, jó becsületes nevem! — jajgatott — meggyalázva fiam által!

Sokáig állott ott mozdulatlanul, prédája a gondolatoknak, mik szivét téptek. Nem is beszélhette ki magát, nem mondhatta el bánatját kétségbeesését résztvevő embernek, hiszen a szégyen reá hárult vissza, mert ő volt az apa. Senkinek sem szabad ezt megtudni, — senkinek — még feleségének sem. Ez föld alá vinné őt.

Es Ida?

Össze kellett magát szednie, ne hogy lesujtsa a kétségbeesés, hiszen nem egyedül állott a világon vannak még lények, a kikhez ő tartozik, a kikért élni és dolgozni kötelességet. Es ártatlan gyermeke, Idája, annak nem szabad szenvedni fivére rosszasága miatt.

Tehát Róbert csakugyan oly rosz volt, ott hagyta-e csupa könnyelmüség, akaratosság és hamis becsvágy miatt a becsületeség utját? Ő mint apa nem volt egy részben hibás? Engedékenysége, gyöngesége hagytak növekedni a bajt — már régen utána kellett volna nezni, nem pedig átengedni az üzlet vezetését egy fiatal éretlen férfinek, — minden, minden eszébe jutott most, a mit tennie kellett volna és a mit elmulasztott.

Nem, Róbert nem volt oly bünös, a hogy eleinte hitte és ő neki nem szabad kimondani felette a kemény itéletet, ő kinek vezetni, visszatartani kellett volna Róbertet.

A tanácsos hangosan felnyögött, a fájdalomhoz most még az önvád is csatlakozott.

A faliszekrényhez ment, és onnan kivéve egy üveg bort, megtöltötte azzal a poharat és egy hajtásra megitta. A bor felélesztení látszott őt, kissé nyugodtabb lett.

Mennél inkább visszanyerte higgadtságát, annál tisztábban látta maga előtt a követendő utat. A szégyennek nem szabad a nyilvánosságba jutni, meg kell mentenie a család és az elhunyt becsületét. Ez kötelessége.

Ezzel az elhatározással felkelt és visszement az irónsztalhoz és ugyan sápadt arczczal, de nyugodtan folytatta az irománvok vizsgálatat. Az okmanyokból csak azt tartotta meg, melyen azon hitelező neve állt, kinél a hypothékák el voltak zalogositva.

Még egyszer felhevült a tanácsos: — Ezt — ezt nem kellett volna tennie! — kiáltott — Koldussá tett engem!

Azután elfogta a rémület, hogy talán nem is képes, beváltani a hypothékákat. Ez volt pedig a fődolog. Holnap eljön Norton, és vissza követeli tulajdonát. A tanácsos alig vett maganak időt, hogy a szekrényt bezárja, felült egy bérkocsiba és elhajtatott az allami bankba.

Több órai időzés után visszatért, fáradtan és kimerülve. Sikerült neki a hypothékák beváltása.

Mikor este rövid időre felment a lakására, megjött Fritz. Intett neki és bevezette szobájába.

— Doktor ur, — mondá, — egy nyilatkozattal tartozom önnek. Ön nem kap gazdag feleséget — „Bach és fia" megbuktak.

IV.

A tanácsos az egész éjjelt a könyvek áttekintésével és a zarmérleg összeállitásával töltötte. Habár nem volt képes az egészet bevégezni, de mégis kitünt az aktivak és passzivák öszehasonlitásánál, hogy a jövő még sem olyan zord, mint a milyennek az első pillanatban látta. Mindenekelőtt nem volt szükséges, hogy csődöt mondjon, a tanácsos látta, hogy képes lesz minden kötelezettségének megfelelni és becsülettel felhagyni az üzlettel.

Másnap egész nyiltan beszélt erről Fritzel, a ki mindent elkövetett, hogy a tanácsost megnyugtassa és bátorságot öntsön belé. A megtört ember ugy érezte, mintha megkönnyebbült volna, a mióta Fritznek elmondott mindent. Szilárdabb léptekkel haladt ismét az irodába.

A tanácsosné sokkal jobban volt, sem ő, sem Ida nem tudott semmit az uj szerencsétlenségről, mi őket érte és Fritz is azt tanácsolta, hogy a tényállást addig tartsák titokban előttük, a meddig az csak lehetséges.

— Későbben, ha éppen muszáj, megtudják azt még elég korán — mondá. — A nők sokkal inkább tudják, magukat beleélni a változott viszonyokba, mint a férfiak. Lassanként közölni fogjuk velük. Különben meg vagyok arról győződve, hogy Róbert szerencsétlen spekulacziói inkább hamis becsvágy és bizonyos önhittség következménye volt, nem bánom, mondjuk a könnyelmüségnek, de semmiesetre a rosszaságnak.

Délfelé eljött Norton a hypothékák után. A tanácsos sietett neki átadni a szerencsétlen papirokat, melyek kezeiben égtek. Hogy a grófnak segitségére legyen, arra most természetesen nem gondolhatott, elég fáradságába került, hogy önönmagát mentse meg a bukástól. Bodonák utána kellett nézni, hogy egyezik meg hitelezőjével. A tanácsos azonban még sem mulasztotta el, a fiatal gróf érdekében nehány szót mondani.

Erre Norton Janehoz ment, hogy egy kis kocsizásra birja. Az apa és leánya a következő hét folyamán gyakran találkoztak és együtt megnézték a főváros látványosságát.

A beszéd nem jött többé vissza Norton szándékára, a mi Janet annál inkább nyugtalanitotta, mert apja megjegyzései nagyon bizonytalanok voltak. Egy nap egyszerüen megkérdezte atyját és kérte, mondana el neki mindent, azonban Norton megbánni látszott, hogy már annyit is mondott. Habár barátságosan, de határozottan visszautasitotta Janet, egyszersmint kijelentve, hogy holnap utazni szándékozik.

— Később mindent megtudsz, — mondá, — egyelőre légy türelmes, nem szeretek beszélni terveimről. Először cselekedni, azután beszélni, ez egy olyan elv, melylyel az ember legmesszebb jut. Hiszen végre meglehet bocsátani, hogy misztam aggódsz, hanem légy nyugodt, aggodalmad alaptalan.

— En nem aggódom a biztonságod ért, kedves atyám, de vissza szeretnélek tartani egy cselekedettől, melyet későbben megbánsz talán. Meglehet, hogy nagyon lágyszivü vagyok, hiszen ez nemem hibája, nagyon fáj azonban, hogy még negyven év mulva is képes vagy, egy ellenséged megsemmisitésére törekedni, a ki talán már régen megbánta a sértést, melyet ellened elkövetett és a ki most, a mint magad is mondod, tehetetlen veled szemben. A fegyvernélküli ellenséget kiméinünk kell.

— Vannak olyan sértések, a miket nem lehet megbocsatani soha, — válaszolt érdes hangon Norton. Ne beszéljünk többé erői gyermekem. A mit feltettem magamban, azt ki is viszem, paraszt becsületemre.

Es a dolog igy maradt. Jane hallgatott, Norton szintén nagyon egyhangu volt és rosz kedvünek latszott. Csak mikor elbucsuzott Janetól, mert mint mondá egy kis üzleti utja van, kitört belőle a régi szivélyesség. Megcsókolta Janet, biztatta, hogy ne aggódjék és megigérte, hogy lehető leggyorsabban fog visszatérni.

Másnap a legszebb tavaszi idő mosolygott. Mindenki fellélegzett. A tanácsos házában ugyan még mindig egy kissé nyomasztó volt a hangulat, de már lassanként megkezdték szokni az ürt, melyet Róbert halála a családban okozott. A tanácsosné egyedül sirt és jajgatott, de ez legalább megkönyebbitette lelkét és már is kezdett a jövőbe tekinteni. Ida választása ugyan erősen a hozzáfüzött remények mögött maradt, de mivel ezen már nem lehetett segiteni, ugy ő is belenyugodott.

Reggel a tanácsosné egy órára felkelt és azután mélyen elalud Ida legnagyobb örömére, a ki égett a vágytól, hogy nyissa fel a pakkokat, melyeket egy hordár hozott a Jane számára. A két fiatal leány halkan elhagyta a betegszobát és át mentek Ida boudoirjába, a hová a pakkokat vitték.

Mikor felbontották, Ida ajkairól a bámulat kifejezése tört ki. Ruhaszövetek, virágok, kalapok, egy szép karperecz. De Jane, hiszen ez egy egész bazár! — kiáltott Ida. Milyen boldog is vagy te!

Egy kis meglepetés volt ez Nortontól, hogy, a mint egy levélkében megjegyezte, leánya gondeljon reá távolléta alatt és ne felejtse el.

Ez a figyelem atyja részéről jobban megörvendeztette Janet, mint az ajándék maga, és Ida nem fogyott ki bámulni és dicsérni Norton bőkezüségét és a tárgyak gazdag voltát.

Azután el kezdtek tanakodni, hogyan lehetne csináltatnia ruhákat, melyikhez minő kalap illik s igy eltelt az idő villámgyorsasággal.

Dél felé feljött a tanácsos. Bágyadt kinézése volt ugyan, de a megfeszitett munkálkodás visszaadni látszott régi rugányosságát, mert erősen és biztosan lépett fel. Hiszen ismét dolgoznia kellett szeretteiért, mint fiatal napjaiban, hogy a hajótörésből mennél többet menthessen meg. Ez a gondolat ébresztő fel erélyét.

Jóakaró, habár bátyadt mosoly vonult el arczán, mikor Ida megmutatta neki a felhalmozott pompákat.

— Nagyon szép! — mondá. — Ez mind nagyszerüen illik Reinstein jövendő urnőjéhez.

Jane figyelt és megdöbbenve tekintett először a tanácsosra, azután szemrehányólag Idára.

— Szégyeld magad, kis pletyka, tehát még sem tarthattad magadnak a titkot?

— Artatlan vagyok, barátságunkra

továbbját elérjék, melyeken tul az ilyen kiadásokat tovább fokozni és emelni már nem lehet és a melyeknél előbb-utóbb visszahatásnak kell beállnia.

De hol késik e visszahatás?

Mig tehát ennek eljövetelét csak óhajtjuk, másfelől azonban mégis van mire positive támaszkodni s ez azon körülmény, hogy a tavalyi s idei nagy hadügyi kiadásokat, sőt az 1889. évre előirányzott és az 1888. évi előirányzatnál 5 és fél millióval nagyobb kiadásokat fedezni tudjuk, illetőleg reméljük, ugy hogy az államháztartás rendezése mégis nagy mértékben halad. Persze nem ámitjuk magunkat azzal, hogy ez végtelenig igy mehet: ellenkezőleg, az állam háztartás rendezése conditió sine qua nonjának tartjuk azt, hogy a rendkivüli hadügyi kiadások megszünjenek; de örülünk annak, hogy máskülön ben minden meg van téve arra, hogy fejlődésünk mellett államháztartásunk rendezése biztositva legyen.

Országgyülés.

— A képviselőház ülése deczember 5-én. —

I.

A képviselőház mai ülése elején oly kevés számban jelentek meg a képviselők, hogy az elnök, a házszabályok ily esetekre vonatkozó rendelkezései folytán, 20 perczre felfüggesztette az ülést, mindjárt a megnyitás után. De ez idő elteltével kellő számban jelentek meg a képviselők, a ház gyorsan haladt a tárgyalásban; egészen letárgyalta a regálemegváltási törvényjavaslatot a nyomban utána az italmérési jövedékről szóló törvényjavaslatból is elfogadta a négy első szakaszt. Ez utóbbi javaslat együttesen tárgyalt két első szakasza fölött élénk diskuszszió fejlett ki, melyben Vidliczkay, ki határozati javasla ot adott be a törvényjavaslatnak a bizottsághoz való visszautasitása iránt, Csáky László gróf, Szalay Imre, Bujanovich Sándor Kiss Albert és Csatár Zs., kik módositványokat adtak be, továbbá Szederkényi Nándor, Tisza miniszterelnök, Almássy Sándor (igen ingerült hangon), Gullner Gyula és Láng Lajos előadó vettek részt. A ház csupán Csaky módositványát fogadta el a 2 §-nál. Egyebekben a szakaszok változatlanul mentek keresztül.

A kártalanitási javaslat is egészben változatlanul fogadtatott el; csupán a 16. §-nál Bokross és Horváth Adám, a 21. és 28-nál Varasdy, a 29-nél pedig Bokross módositványai fogadtattak el.

A holnapi ülés elején a kártalanitási javaslat fog harmadszor felolvastatni.

A mai ülés végén még Ele s Henrik interpellált a jászapáthi-ujszászi vasutvonalon történt áruszállitási akadályok iránt.

Holnap folytatja a ház az italmérési törvényjavaslat részletes tárgyalását.

II.

Az ülés lefolyásáról a következőkben tudósitunk:

Következik az állami italmérési jövedékről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Vidliczkay József az 1 és 2-ik §-nál szólal fel s az italmérési jog államositása ellen szól. Ez uj eszme nemcsak Magyarországon, hanem Európában is. Ez nem más, mint a korcsmáltatás jogának czentralizacziója a kormány kezébe. Azt javasolja, hogy az italmérési jog államositásának mellőzésével dolgozza át a bizottság a törvényjavaslatot. Kifejti ezután, hogy mikép véli helyreállitani a sulyegyent „az ország megbomlott költségvetésében."

Elnök figyelmezteti a szólót, hogy a regáléról beszéljen.

Vidliczkay József: Mi a törvényjavaslat czélja?

Elnök: A képviselő ur éppen az imént mondotta, hogy a törvényjavaslat czélja az italmérés államositása, tessék erről beszélni s nagyobb terveit majd a költségvetés tárgyalásakor előadni.

Vidliczkay József kijelenti, hogy röviden fog szólani. A pénzügyi egyensulyt csak a produkczió emelése s a kiadások megszoritása által lehet elérni, de ezek egyikét sem teszi a kormány. Végül határozati javaslatot nyujt be, a mely szerint a korcsmáltatási jog ne adassék meg a kormánynak s az államositás mellőzésével a bizottság szövegezze ujból a javaslatot.

Csáky László gr.. T. ház! Az imént letárgyalt törvényjavaslat, mely az italmérési jog megváltásáról szól, átmeneti törvényjavaslat, melynek csak tettleges állapotokkal kell számolnia és nem számol a jövő fejleményeivel. Ellenben a most tárgyalás alá került törvényjavaslat maradandó intézkedéseket foglal magában és ennélfogva nemcsak a jelen állapotokat veszi tekintetbe, hanem a jövő fejleményeit is.

Miután pedig ezen törvénynek, mint minden törvénynek czélja a termelés fejlődését nem megakadályozni és lehetetlenné tenni, hanem előmozditani, azért egy inditánnyal vagyok bátor a t. ház elé járulni. Tudnillik sajnosan tapasztaljuk legujabb időben, hogy a filloxera által igen sok telep használhatatlanná válik a bortermelésre s ezáltal házunk rendkivül nagy károkat szenved. Ezen telkek másra nem használ hatók, mint gyümölcs, föld pedig almatermelésre, mert ez a silányabb talajon is jól megterem

Tudjuk és tapasztaljuk, hogy az alma és egyéb gyümölcstermelés, kezdetben csak csekélyebb eredményt hoz, de vannak olyan gyümölcsök, melyek hosszu idő tartama alatt bőven hoznak és ha nagyobb mennyiségben termelettnek, gyümölcsbor, különösen almabor készitésére, a mi sok gyümölcsöt emészt fel, előnyösen értékesithetők, a mint azt külföldön, főleg Franczia és Németországban látjuk; ennélfogva kivánatos, hogy a törvényjavaslat a gyümölcsborra különös tekintettel legyen.

Kérem tehát a t. házat, hogy a 2. §. első pontjában — mely a borról és gyümölcsborról szól — ezen szó „gyümölcsbor" kihagyassék és külön pontba tétessék.

Ezen inditványomból kifolyólag, ha az elfogadtatik, bátor leszek a 17. §-nál, a hol az adó állapittatik meg az egyes italokra nézve, módositványt fogok előterjeszteni, mely szerint a gyümölcsborra ne 3 forint — a mi ennek termelését tökéletesen megsemmisitené — hanem 1 forint adó rovassék (Helyeslés.)

Szalay Imre megtámadja a kormányt, hogy a bortermelők érdekeit nem védelmezi. Módositványt nyujt be, mely szerint az engedély nélkül elárusitható bor mennyisége 50 literben s a sörét is 50-ben állapittassék meg.

Bujanovich Sándor szintén a bortelmelők érdekében szólal fel s oly módositást ajánl, mely jogot adna az italmérással iparszerüen nem foglalkozó bortermelőknek, hogy saját termésüket 25 literen felüli mennyiségben zárt edényekben a 17-ik szakaszban megállapitott adó lefizetése mellett hatósági engedély nélkül is elárusithassák.

Szederkényi Nándor azt rosszalja a javaslatban, hogy mindenféle bort egy kalap alá vesz s megtámadja a kormányt, hogy a filloxera ellen nem védi kellően a bortermelőket. Pár olja Vidliczkay javaslatát.

Kiss Albert a 2 ik §. bizottsági szövegezése helyett az eredeti szakaszt javasolja visszaállitani.

Tisza Kálmán: T, képviselőház! (Halljuk!) Kötelességemnek tartom, bár igen röviden, a módositványokra és azok alkalmából felhozottakra nyilatkozni. (Halljuk!)

Mindenekelőtt, bár az szorosan véve ide nem tartozott, szólanom kell azokról, a mire a filloxera által okozott, bizonyára mindenki által fájdalmasan tapasztalt csapások folytán felhozottak; mert itt azon vád is emeltetett, hogy a kormány ez irányban semmit sem tesz hogy szénkéneget az országban nem is gyártanak.

Ami az elsőt illeti, az ország különböző részein évek óta létesittettek amerikai veszszőtelepek, tanitók alkalmaztattak és segélyeztettek sok helyen s igy ily telep — ha nem csalódom — épp Eger város közelében van.

Szederkényi Nándor: A magunkéból tartjuk fenn

Tisza Kálmán miniszterelnök és pénzügyminiszter: Engedelmet kérek a kormány segélyezi. S ilyen telep van az országban több helyen. Ez tehát mindenesetre több a semminél. (Tetszés jobbfelől.)

A mi a másikat illeti, szénkéneg évek óta termeltetik, még pedig az államkincstár veszteségével árultatik. Meglehet, hogy egy adott momentumban, a mikor kérték, nem volt készletben; de ismétlem, Nagy-Agon évek óta saját kárával termeli azt az állam, mert olcsóbban adja el, mint a mennyibe neki kerül.

Szederkényi Nándor: Németországból hozattak.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Ha elfogyott, igenis, rendelhették onnan; de az, hogy nem termeltetik ismét, nem áll. Ezt tehát hasonlag kénytelen vagyok, mint oly valamit, a mi nem felel meg a tényállásnak, el nem fogadni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Az is mondatott itt, — s erre is kénytelen vagyok nyilatkozni, mielőtt a módositásokra áttérnék, — hogy hiszen lesz mit inni, mert a törvényjavaslat megveti a borgyártás alapját.

Ez a törvényjavaslat, t. ház, ha tesz valamit — mindjárt reá fogok mutatni, hol és mikor — éppen a gyártott bor ellen nyujt védelmet. Igaz, ez az egész törvényjavaslat gyártott borról nem szól: s ez meg is volt vitatva a 21 es bizottságban. En ott meg is mondottam, hogy a gyártott borról igy mellékesen e törvényjavaslatban szólni s a mint ott némelyek kivánták, arra nagyobb adót kivetni nem tartom helyesnek azért, mert nem akartam akkor, midőn tudom, hogy függőben vannak az ez iránti törvényes intézkedések, igy mellékesen a borgyártást törvényhe iktatni. (Helyeslés a jobboldalon.) Ez volt a főindok

De mindenesetre gondoskodik ezen törvényjavaslat arról, hogy a ki gyártott bort bor név alatt árul, ha rajta nem kapják, fizessen legalább annyit, mint a bor után. A 10. §. kimondja, hogy ha valaki hamis néven árul italt, azzal mi történik. Tehát ha rájönnek, — a mire eddig nem volt büntetés, — hogy valaki gyártott bort árul bor helyett, az a 10. §-ban foglalt büntetés alá esik.

Szalay Imre: Ráirja hogy gyártott bor és akkor szabad árusitani!

Tisza Kálmán miniszterelnök: Engedelmet kérek, nem szabad csakis ezen adótétel megfizetése mellett. (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Arról aztán ismét gondoskodva van, hogy minden szesszel készitett ital — a 20—22. §§-okra utalok — miképpen kezelendő, minő megadóztatás alá vonandó; még arról is gondoskodva van, hogy ha zárt városokban volna ilyen borgyár, az se kerülje ki semmi szin alatt a megadóztatást. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Ez nem elég!) Már engedelmet kérek, valaki találhatja ezt kielégitőnek, vagy nem kielégitőnek; én azt hiszem, ezen törvény keretében többet ennél tenni semmi esetre sem lehet. (Helyeslés a jobboldalon.) Tehát azt mondani, hogy ez a törvény teremti a borgyártás iparát, engedelmet kérek az igazságnak még csak látszatával sem lehet. (Helyeslés. Ugy van! jobbfelől.)

Attérve a módositásokra, az egyik módosi ás az, hogy a bornál az italmérési adó mentes elárusitás 100 literről 50 literre, a sörnél pedig 25 literről 50 literre tétessék. Azt gondolom, ez nem volna helyes. Hiszen éppen arról az oldalról hozatott az indítvány fában szóba, hogy már az egy hektoliter mentesitése is sérelem az egyforma adóztatás ellen: folytonosan hangoztatták — méltóztassan k csak elolvasni — hogy ez sérelem az adóztatás egyenlősége ellen; hogy kiszabaditja azokat, a kik nagyban vásárolhatnak és sujtja azokat, a kik csak liter számra vehetnek. Ebben van is valami, de már akkor is megmondtam, hogy ennek elejét venni sikeresen, a kereskedelem tönkretétele nélkül csak ugy lehet, ha az ország nagyobb községei legalább valaha, Isten tudja hány évtized mulva — megmondom őszintén — zárt városokká tétetnek, mert a nyilt városoknál ez lehetetlenség, ha csak minden fogalmat és kereskedelmet meggátolni nem akarunk (Helyeslés a jobb oldalon.)

En tehát a bornál az egy hectoliterre emelését nem ugyan az 50, de az 54 liternek szintén szükségesnek, helyesnek tartom; de nem tagadom, szükségesnek azon szempontból is, mert hisz az már ugy is — a mint az általános vitában hasonlóképpen hallottuk — bizonynyal sok kijátszásra fog alkalmat adni és még inkább, ha lejebb szállitjuk. Tehát kérem ez irányban a szakasz intézkedéseinek megtartását. (Helyeslés a jobboldalon)

A mi pedig a sört illeti, az előttem szólt képviselő ur is elismerte, hogy az közgazdasági fontossággal bir, azonfelül hozzá kell tennem, hogy Magyarországon az ujabb időben semmiféle fogyasztási czikknek adója aránylag oly mérvben nem emeltetett, mint a söré, tehát azt ujra jobban megszoritani annál kevésbbé volna helyes mert mig a bornál és szesznél az elfogadott nagybani elárusitási mérték a hektoliter, addig, tán méltóztatnak tudni — a sörnél a 25 literes hordók azok. (Igaz jobbfelől!) Ez által tehát éppen a gyakorlatban levő kereskedelmi egység érintetnék. (Helyeslés jobbfelől.)

En t. ház, azt nem tagadom, hogy sokkal igazságosabb lenne az, ha a bort értéke szerint lehetne italmérési adó alá vonni, — szó sincs róla — de bocsánatot kérek, ha ezt valaha be akarnók hozni, akkor meg kellene engedni azt az igazán minden aprólékos termelési és kereskedelmi viszonyba való, — hogy az itt megszokott szóval éljek — finánczbeavatkozást.

Szederkényi Nándor: Igy is meg van az!

Tisza Kálmán miniszterelnök, mint pénzügyminiszter: Engedelmet kérek, tessék csak meghallgatni, nem pedig türelmetlenül, nyugodt szavaimba beleszólni. (Helyeslés jobbfelől) mig én a képviselő urak vádaskodásait nyugodtan végig hallgattam.

Mondom, ez a mindennapi életben a termelési viszonyba való oly belenyulást tenne szükségessé, a melyet — nem vádképen mondom — Magyarország népének természete nem türne meg (Igaz! Ugy van! jobbfelől) és nem volna kormány, nem volna törvényhozás, mely ezt eszközölhetné. Ez másutt is igen nehéz, nálunk pedig ma bizonynyal lehetetlen lenne. (Helyeslés jobbfelől.)

Hátra van még, hogy Bujanovich Sándor képviselő ur módositványáról szóljak. (Halljuk) a ki, ha jól értettem, azt akarja, hogy a bortermelő saját termelésű borát, 25 liternél nagyobb mennyiségben minden engedély nélkül árulhassa.

Megvallom, hogy indokoltnak azt sem tartom. Nem tartom pedig indokoltnak először azért, mert a ki már ilyen kis eladást gyakorol, s drága csemege borokat 25 literes mennyiségben elárusit, az azt hiszem, azon igen csekély engedélyilleték által érintve bizonyosan nem lesz. (Ugy van! a jobboldalon.) Ha valahol segiteni a bortermelőn indokolt lehet, akkor megvallom, egész másképpen fogném fel és fogom fel a dolgot. (Hallunk! Halljuk!) Es megmondom mindjárt, habár ez a 12. §-nál értékesithető. Az tagadhatatlan, hogy egyes bortermelő vidékeken vannak kis termelők, a kik nem az egész évben, hanem csak egy hónapig vagy hat hétig árulják saját termésű boraikat, nem 25 hektoliternél nagyobb mértékben hanem literenként üvegekben. Ha a 12. §-nál, a hol meg van határozva, hogy a saját bornkat árulók az engedély illetéknek egy ötöd részét tartoznak fizetni, méltóztatik bivánni vagy ha ez bármely oldalról inditványoztatik, hogy az ilyen termelőkre nézve, kik saját termésű borsikat rövid időn keresztül árulják, az engedélydij egy tized részére leszállittassék, akkor én ehhez szivesen hozzá fogok járulni. (Helyeslés jobbfelől) és azután az illető igazán alig fog valamit fizetni. De szükséges az engedély azért, hogy a visszaélésekkel szemben ellenőrzés legyen gyakorolható. (Ugy van! jobbfelől.) En tehát azt hiszem, hogy ha ezekkel szemben fogunk engedni, akkor igazán igazságosak és méltányosak leszünk, a mennyiben azokon segitünk, a kiknek segitsége inkább van szükségük; (Ugy van! jobbfelől) mert a 25 literen felül elárusitók arra, hogy ezt a pár forintot ne fizessék, rá nem szorulnak. (Ugy van! jobbfelől.)

Ezeknél fogva, kivéve Csáky László gróf módositványát, a beadott többi módositvány mellőzését kérem. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Almássy Sándor Kiss Albert módositását pártolja.

Gullner Gyula pártolja Bujanovics Sándor javaslatát.

Csatár Zsigmond kijelenti, hogy a hazája javára a kalátját is szivesen odaadja, de minden áldozat hiába, mert Bécs javára föláldoz a kormány mindent. A szakaszhoz módositást nyujt be.

Láng Lajos előadó: T. ház! (Halljuk!) Azok utan, mikat a miniszterelnök ur mondott és minthogy más inditvány nem adatott be igen rövidre szoritkozhatom előadásomban. (Halljuk!)

Azt az inditványt, melyet Csáky László gróf t. képviselőtársam terjesztett be mint teljesen méltányost, magam is elfogadom. Ellenben Szalay Imre t. képviselőtársam inditványát hogy t. i. a borra nézve a minimum 100 literről 50-re szállittassék le, a sörre nézve pedig fölemeltessék 25-ről 50-re, nem csak azon okoknál fogva, melyeket a t. miniszterelnök ur kifejtett, hanem még egy más okból sem fogadhatom el. (Halljuk!)

Ugyanis, habár Magyarország bortermelőinek érdekét én is szivemen hordom — és engedje hinnem a t. képviselő ur hogy ezt nem fogja kétségbe vonni — nem hagyhatom figyelmen kivül azt a körülményt, hogy miután az egyik adótárgynál t. i. a sörnél, az utolsó években igen gyors egymásutánban emelkedett az adó, nevezetesen az 1881. évben fölemeltett 1 frtra, 1884-ben 1 forint 50 krra és 1887 ben egyszerre 3 frtra — mégis tekintettel kell lenni azon nagyobb megterheltetésre, a mely ebből származik.

Szederkényi Nandor: A bornál is!

Láng Lajos: A mi éppen most közbeszólott Szederkényi t. képviselőtársam megjegyzését illeti, szabadjon arra is reflektálnom. (Halljuk!) T. képviselőtársam összehasonlitotta az itteni adórendszert a franczia bor adóval. Bocsánatot kérek t. képviselőtársamtól én nem vonom kétségbe, hogy ő ismeri a franczia boradó-rendszert; de akkor el fogja ismerni azt, hogy a világon a legterhesebb boradó-rendszer éppen a franczia s ahhoz képest, azt hiszem, hogy azt, a mely mi nálunk van, nem lehet tulságos terhesnek feltüntetni.

T. képviselőtársam hivatkozik arra, hogy Franczia ország ban 12%-os adó van. Bocsánatot kérek, de a legterhesebb adó mindenfelé a százalékos adó, mert ez ad alkalmat a legtöbb szakaturára s a pénzügyi közegek legnagyobb önkényére. Es az nem is az egyedüli adó ott, mely a bort a kimérésnél terheli mert ezenkivül Franczia országban a kimérés alá kerülő bornál minden olyan városban, melynek lakossága 11.000-en felül van, még bizonyos belépti adó (droit d'entrée) van. Azonkivül licenczia tartozik fizetni minden korcsmáros és a bornak minden szállitásánál — akármilyen kis utat tegyen is a bor — külön dijat tartozik fizetni. Franczia országban a szeszes italok nem tehetnek semmi legcsekélyebb utat sem kisérő jegy (passzus) nélkül, ugy, hogy sehol a világon olyan sulyos adórendszer a borra nincs, mint Franczia országban.

Ezt tartottam szükségesnek megjegyezni. A többi módositványokhoz sem járulhatok azon indokoknál fogva, melyeket a t. miniszterelnök ur kifejtett. (Helyeslés jobbfelől.)

Az 1-ső szakasz változatlanul s a 2-ik szakasz Csáky László gróf módositásával fogadtatik el.

Szalay Károly a 4-ik szakaszhoz módositást nyujt be, mely a bortermelőknek az elárusitásnál nagyobb szabadságot biztositana.

Láng Lajos előadó a módositás elvetését javasolja, mert ellenkezik a törvényjavaslat szellemével s az ellenőrzést lehetetlenné teszi.

A ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

KÜLFÖLD.

Orosz hadikészülődések. A „Kölnische Ztg." a lap élén Berlinből december 3-ról kelt következő levelet közli: Az európai sajtó azon részének, mely Oroszország hadikészületeiben nem látja az európai békének pillanatnyi fenyegettetését, teljesen igaza van. Még a legharcziasabb kedvű panszlávok sem akarnák a legközelebbi időben a háborut megkoczkáztatni. A legkevésbé gondol III. Sándor czár az ilyesmire, mert a czár jellemében és hajlamai szerint, teljesen békeszerető. Mindenki előtt azonban, ki a viszonyokat csak némileg is ismeri, kétségtelennek kell lenni, hogy a legfelsőbb orosz hadi vezetés összes tevékenysége, lassu mozgósitás ugyan, de mozgósitás a legnagyobb mértékben, mely oly nagyszerü háborura van számitva, a minőhez csak hasonlót is Oroszország sohasem viselt. A hadcsapatoknak a nyugati területen hosszabb idő óta történő lassu összevonása, a hol az európai orosz hadseregnek mintegy két harmadrésze van egyesitve s legnagyobb részt oly szállásokban elhelyezve, a melyeket csak ideiglenesnek lehet mondani; a lövészcsapatoknak a nyugati területen történő szaporitása, sőt megnégyszeresitése; végül a tartalék hadkereti zászlóaljak elhatározott megkétszerezése és más hasonló intézkedések általánosan ismeretesek és arra mutatnak, hogy minden megtörténik, hogy az orosz hadsereg, alkalmas pillanatban, a kivánt helyen harczkész legyen. A legfelsőbb orosz hadi vezetés, a gyors és meglepő mozgositásnak a kellő vasuti összeköttetés hiánya és más orosz viszonyok által okozott lehetetlenségét azzal egyenliti ki, hogy a mozgositásnak legnehezebb, ugyszólva, finom munkáját, most a békében egész nyugalomban és kényelemben végbe viszi, ugy, hogy a néhány esztendő mulva netán szükségessé váló igazi mozgositás esetére csak a legdurvább munka marad hátra.

Karagyorgyevicsen Péterről a „Politisches Corr." ezet biztosan a herczeg abbeziai utazása czéliát, jei levelezői azt közli, hogy nem tudhatnie de ugy látszik, hogy legalább egyelőre merész terveiről lemondott. A „Pol. Corr." szerint a szerep, melyet némely külföldi lapok Péter herczeg terveiben Miklós fejedelemnek, sőt III. Sándor császárnak is szántak, csak az illető hirlapvezetők képzeletében létezett. A montenegrói fejedelem sokkal gyakorlatibb politikus, semhogy oly dolgokat ajánljon, a melyeknek időszerütlensége és majdnem teljes reménytelensége nyilvánvaló. A mi az orosz kormányt illeti, ugy az soha sem állott közvetlen érintkezésben Péter herczeggel, a ki még mindig nem tudta a bizonyos korlátokat eltávolitani, a melyek az ő pétervári, illetőleg gatchinai megjelenésének utjában állanak. A kedvezőtlen viszonyok mellett a herczeget, a rendelkezésére álló pénzeszközök szük volta is a tartózkodásra birhatja. Az utóbbi körülmény azonban, ugy látszik, nem nagyon távoli jövőben elmellőztetik. György herczeg, kijelentékeny vagyon birtokosa, legidősb testvérét, Pétert nevezte ki végrendeletileg általános örökösévé. Ekkor a montenegrói fejedelem vejében ujabb tényező ébredhet fel; de azon az oldalon, a hol Péter herczeg velleitásait régtől fogva éber szemmel kisérik, ezen lehetőségre is bizonyára előkészülnek.

LEGUJABB POSTA.

— Ő Felsége jubileumához. Bécsből jelentik: Az uralkodó jubileuma alkalmából minden fejedelmi háztól érkeztek szerencsekivánatok, igy a cz á r t ó l és az orosz cs á s z á r i c s a l á d t ó l is, továbbá Viktória királynőtől s a szultántól. Mindnyájára egyaránt a legszivélyesebb kifejezésekkel válaszoltak.

— A Geffcken ügy. Hamburgból jelentik, hogy a törvényszék véleményt kért Geffcken egészségi állapota felől egy ottani orvostól, a ki őt az idén juliusban gyógyitotta. Az orvos azt sürgönyözte, hogy Geffcken már akkor is nagyfoku izgatottságban és idegességben szenvedett.

— A szerbiai választások. A szerb haladópárt belgrádi közlönye, a „Videlo" sok választókerületből közölt szerdai tévirat, melyek arról panaszkodnak, hogy az egyesült ellenzék durva visszaéléseket követ el a haladópártiak ellen, a királyi biztosok pedig pártoskodnak. Az ellenzéki közlönyök ellenben azt állitják, hogy a rend mindenütt mintaszerü s köszönetet mondanak a királynak az ellenőrzésért. A radikálisok a legutóbbi választáskor 139 szava

zat felett rendelkeztek, most remélik, hogy legalább 200 ra felviszik.

— **Bismarck herczeg, a hittudor.** A „Norddeutsche Allgemeine Zeitung" Bismarck hg. birodalmi kanczellár köszönő levelét közli melyet a theologia tudorává történt kineveztetése alkalmából a giessenei theologiai fakultás dékánjához intézett. A herczeg a levélben a következőket mondja: A giesseni egyetem, szem előtt tartva, hogy Lajos tartománygróf által milyi szellemben alapittatott, mindenkor képviselője volt a türelmességnek a theologiai téren. A kitüntetést, melyben részesültem, annak köszönhetem, hogy a türelmes, praktikus kereszténység mellett szállottam sikra. A ki tudatában van saját gyarlóságának, az abban a mérvben, a mint az idő és a tapasztalat mindjobban megismertetik vele az embereket és a dolgokat, folyton türelmesebbé válik mások véleménye iránt.

A konzervativ táborban Bismarcknak a giesseni theologiai fakultáshoz intézett levele nagy izgatottságot kelt. Általában annak bizonyitékául tekintik, hogy Bismarck befolyása működött közre abban, hogy Harnack liberális theologus Giessenből Berlinbe helyeztetett át.

Táviratok.

— **Két magyar tudós halála.** —

Budapest, deczember 6. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Henszlmann Imre a budapesti egyetem ny. r. tanára s a müemlékek országos bizottságának előadója, tegnap este nyolcz órakor hosszas szenvedés után elhunyt Budapesten, Vasutcza 10-ik szám alatti lakásán. Halálát tüdőgyuladás okozta.

(Henszlmannban az ország egyik legkiválóbb tudósát vesztette el, ki nemcsak a régészetben és mütörténelemben volt uttörő, de mint esztetikus is önálló felfogásu tünt ki. Külföldön ugy ismerték, mint a magyar tudományosság egyik nagy képviselőjét.

Henszlmann Imre született Kassán, 1813. október 13-án. Iskoláit kezdte Kassán, folytatta Eperjesen és Pozsonyban s végezte Pesten és Bécsben. 1837-ben orvos lett de az orvosi tanulmányok nem elégitették ki vágyait. Csakhamar lemondott az először választott pályáról s a régiségtannak és szép müvészetnek szentelte erejét. Bejutazta egész Olaszországot s különösen sokat időzött Velenczében és Rómában, hol leginkább az épitészetet tanulmányozta. Tanulmányait kiegészitette Bécsben és Németországban.

Midőn Olaszországból hazaérkezve, Pesten megtelepedett, itt egészen az irodalomnak s müvészeti kedvencz tanulmányainak szentelte idejét. Egyike lett a magyar irodalom legalaposabb mübirálóinak. 1846 ban az ő inditványára intézett folyamodást a magyar orvosok egylete az országgyüléshez hogy a megmaradt müemlékek fentartása és ismertetése iránt intézkedjék s az ő inditványára történt ezirán az első intézkedések. — Henszlmann munkatársa volt Erdelyi »Szépirodalmi Szemléjé« nek és Csengery »Pesti Hirlapja«nak. 1848 ban német folyóiratot inditott meg, »Vierteljahrsschrift aus und für Ungarn« czim alatt, melyből két kötet jelent meg. Részt vett az 1848-iki szabadságharczban s nyolcz hónapot Bécsben fogházban töltött. 1850-ben külföldre költozott s egész a hatvanas évekig künn maradt. 1869-ben országgyülési képviselővé választatott s három évig tagja volt a háznak. 1843-ban egyetemi tanárrá nevezték ki. Megemlitjük még, hogy a boldogult 1843 óta tagja volt a Kisfaludy-Társaságnak és 1841 óta r. tagja az akadémiának.

Henszlmann számos müvei közül megemlitjük a következőket: „Párhuzam az ó és ujkori müvészeti nézetek és nevelések közt, különös tekintettel a müvészeti fejlődésre Magyarországon« (1841). „A hellén drámáról« (1846). „Kassa városának ó-német stilü templomai" (1846) „Theorie des Proportions appliquées dans l'architecture depuis la XII. Dynastie des rois Egyptiens jusquo au XVI. siécle" (Páris 1860), „Asatások Székesfehérvárott" (1804), „A hegyi városok régiségei (1866) „Az észak franczia apátságok és székesegyházak» (Bécs 1865). »A középkor épitészete"(1866), „Pécs középkori emlékei" (1869). „A kalocsai érsek ásitása" (1843), „Közép Syria épitészete" (1861). „Magyarország gótstilü müemlékei" (1880), sat.

A nagy tudós temetésére vonatkozólag még nem történt intézkedés.)

Budapest, deczember 6. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Hunfalvy János, az ismert tudós és egyetemi tanár, ma reggel meghalt.

(Hunfalvy János, Hunfalvy Pál öcsese, halála nagy veszteség a magyar tudományos irodalomra nézve. Ha csak egy munkaját emlitjük is: Magyarország ethnographiá"-ját, ez is elég arra, hogy neve fennmaradjon, mert ez irányban uttörő volt. Tankönyvei közül igen sok van használatban ugy a középiskolákban, mint az egyetemen. Ezen felül Király Pállal együtt a nagy közönség hasznalatara »Egyetemes földrajz" ot is adott ki három nagy kötetben. — Az akadémiának már rég rendes tagja volt, s ezen felül egyetemi tanár a bolcsészeti szakban, egyuttal tagja volt a tanarvizsgáló bizottságnak.)

— **A képviselőházból.** —

Budapest, decz. 6. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) A képviselőház a regálmegváltási tjavaslatot végleg, s az italmérési jövedékről szóló tjavaslat 5.—17. szakaszait több módositással elfogadta.

— **Tüzérek áthelyezése.** —

Nagy-Szeben, decz. 6. (Az „Aradi Közlöny" ered. távirata.) Azon hir, hogy Brassóba ágyuk és élelem kocsik érkeztek, onnan ered, hogy a kolozsvári és brassói nehéztüzérosztályok kivonatván a nagyszebeni tüzérdandár parancsnoksága alól, önállósitattak, minélfogva az ágyukat és felszereléseket Nagyszebenből szállitották Kolozsvárra és Brassóba.

— **Wilson ügye.** —

Páris, decz 6. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata. A kamara Wilson mentelmi-jogát felfüggeszté.

Az

„ARADI KÖZLÖNY"

(Megjelen mindennap)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 — kr
Fél évre	6 „ — „
Negyed évre	3 „ — „
Egy hóra	1 „ — „

Vidékre szétküldve:

Egyévre	14 frt — kr
Fél évre	7 „ — „
Negyed évre	3 „ 50 „
Egy hóra	1 „ 20 „

Felkérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése november végén lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny"
kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Deczember 7. Péntek. Rom kathol. naptár Ambrus. Prot. naptár: Agoton. Görög-orosz naptár (november 25.) Kelemen pr. Nap kél 7 óra 37 perczkor, nyugszik 4 óra 6 perczkor.

— A „Kölcsey-Egyesület" könyvtára nyitva van kedden és szombaton délután 3—4-ig, pénteken délelőtt 11 és 12 óra között.

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE.

— **Az „E. M. K. E." Aradon.** Nagyon rég ideje van annak, hogy kedvesebb vendégek jöttek volna Aradra, mint tegnap. Megérkezett az »Erdélyrészi Magyar Közmüvelődési Egyesület« küldöttsége, a ma megalakuló aradi választmány ülésére. Fogadja igaz magyar szeretet személyüket és törhetlen lelkesedés az ügyet, melyet mindnyájunkért, de fóeg a drága, hű Erdélyért képviselnek! Nem zajban, külsőség fényének hivalkodó ünnepsége közt érkeztek Arad falai közé, hanem a nemes egyszerüség igazi nimbuszától környezve jöttek hozzánk mint apostolok: Erdély magyar voltának, magyar fajszeretetének és Erdély magyarrá maradásának apostolai. Oh, mi aradiak, büszkén vesszük kezünkbe az »E. M. K. E.« zászlaját és a mennyire csak ember igérheti: megtartjuk, fennen lobogtatjuk azt!

Az „E. M. K. E." aradi választmánya, tudvalevőleg, ma pénteken délelőtt 10 órakor tartja alakuló ülését, melyre az egyesület aradi tagjainak figyelmét különösen felhivjuk. A „E. M. K. E." képviseletében ez ülésre maga a nagyérdemü elnök Bethlen Gábor gróf is leérkezett és kiséretében van az egyesület hasonlithatlan munkásságu főtitkára Sándor József, Szterényi József a sokérdemü jegyző és a „Brassó" szerkesztője és Kénosy Sándor József választmányi tag, ki az aradi választmány megalagulására személyesen tette meg már előbb az első sikeres lépéseket.

Bethlen Gábor gróf főispánelnök, tegnap Fábián László főispán vendége volt ebéden s a délutáni órákban — ugyancsak a főispán urnál, — tartatott meg az előértekezlet.

A mai alakuló ülés, tudvalevőleg, a városháza disztermében tartatik meg és előreláthatólag fényes közönség előtt fog lefolyni. Este a vendégek a szinházban voltak két első emeleti páholyban, hol a felvonásközökben számos látogatót fogadtak.

— **A „Kölcsey Egyesület" mai felolvasási estélye** megint igen érdekesnek igérkezik. Az első felolvasó, társadalmunk minden osztályában eléggé ismeretes és kedvelt Arkay Kálmán ügyvéd ur lett, ki a „Kézjóslásról" beszél és felolvasásának nehezebb részleteit kellően nagyitott rajzokkal fogja magyarázni A masik felolvasó ismét Antolik Károly gymnasiumi tanár ur, ki ma a bolygórendszerünk véghatárairól, a Neptunról, az üstökösökről, a hulló csillagokról és a meteor kövekről szabadon értekezik.

— **Eskü'étel.** Fábián Lajos dr. az ujonnan kinevezett törvényszéki biró és Dániel Lajos dr. az egyidejüleg kinevezett aljárásbiró tegnap délután tették le a hivatali esküt a kir. törvényszék teljes tanácsa előtt.

— **Az időjárás** a mintegy három hétig tartott szép őszies idő után ismét télire változott. Tegnap reggelre erős fagy és dér volt s csaknem egész napon nagy köd volt, reggel és estefelé oly sürü volt e köd, hogy alig lehetett 15 lépésnyire látni.

— **Vérengzés az országuton.** A november 31-ről deczember 1-re virradó éjjelen Acsuva és Acsucza községek közt az országuton több siklói és acsuvai lakos jött szekerekkel szemben egymásnak, s kitérni az utból egyik rész sem akart. Nagy verekedés keletkezett ebből, s a résztvevők közül ketten: Kovacsán Tódor siklói és Ráda Tógyer acsuvai lakosok életveszélyesen megsebesültek s előbbi a sérülések következtében f. hó 2-án meg is halt. Ráda Tógyer állapota is reménytelen. A vizsgálat megindittatott s a vérengzés részesei letartóztattak.

— **A tébolydából megszökött Roznait** elfogták. Olvasóink még bizonyára emlékezni fognak arra, hogy Roznai alias Rosenberg Ignácz a hires kladovai fagylalt készitője, volt aradi czukrász a lipótmezei tébolydából október végén megszökött. Roznai tudvalevőleg a mult évben Temesvárott világos nappal betört Schwimmer Miksa lakásába és onnan két ezüst gyertyatartót ellopott, de rajta csipték és a biróság elé állitották. A temesvari törvényszék azonban kénytelen volt Roznait felmenteni, mert az orvosok egyértelmüleg konstatálták, hogy Roznai elmebeteg és igy a betörést beszámithatlan állapotban követte el. Roznait ennek folytán az országos tébolydába szállitották, honnan azonban néhány heti gyógykezelés után, folyó évi október hó 17-én megszökött. Roznai elég vakmerő volt ismét lejönni vidékünkre; mintegy hat hétig volt idelenn. — Megfordult Aradon, azután Vingán és a mult héten Temesvárott járt. Innen pár nap előtt Verseczre utazott, hol a rendőrség elfogta és tegnapelőtt táviratilag kérdést intézett a temesvári főkapitányi hivatalhoz, hogy mit tegyen a fogolylyal. A temesvári főkapitányi hivatal erre azt sürgönyözte vissza a verseczi rendőrségnek, hogy Roznai visszaszállitandó az országos tébolydába, honnan megszökött. Roznai ennek folytán visszaszállittatott Budapestre, hogy ismét vendéde legyen annak az intézetnek, melyből már kétszer megszökött.

— **A „Kölcsey Egyesület" választmányának** tegnapra hirdetett ülése, minthogy a tagok nem jelentek meg határozatképes számban, nem volt megtartható és jövő csütörtökre fog ujból összehivatni.

— **Köszönetnyilvánitás.** Az aradi siketnémaiskola növendékei karácsonyfájára Tanfi Ida urhölgy 1 frtot, Böhm Lajos állomásfőnök ur altala a vasuti állomason gyüjtött 20 frtot és özv. Schercz Józsefné urnő 10 frtot kegyeskedtek ajándékozni. E nemeslelkü adományért a szerencsétlen siketnémagyermekek nevében lapunk u ján mond köszönetet Arkay Kalmán, mint az aradi siketnéma-iskola gondnoka.

— **A Szárazér.** A felső csatorna kiépitési munkálatai a kedvező idő folytán serényen haladnak előre. Eddig akadályt képezett azon körülmény, hogy a vállalkozó kevés munkaerővel rendelkezett. Most azonban napról-napra szaporodik a munkások száma s igy remélhető, hogy a csatorna a kitüzött időre el fog készülni.

— **A kanyaró Vingán** is járványszerüleg fellépett s daczára a rögtön alkalmazott óvintézkedéseknek rohamosan terjed és még a felnőtteket sem kiméli. — Az összes iskolak már mintegy négy hét óta szünetelnek s nincs is kilátás rá, hogy ujév előtt ujra megnyithatók legyenek.

— **Öngyilkosság.** Kétegyházáról irják, hogy ott Szántó Sandor m. kir. államvasuti üzletgyakornok tegnap főbe lőtte magát és azonnal meghalt.

— **A kustélyi kivételes rendőri intézkedéseket** Temes vármegye alispánja, az ottani közs. képviselőtestület kérelme folytán beszüntette. E szerint az ostromállapot meg fog szüntettetni Kustélyon. A csendőrségi őrs legénységet, melynek létszáma a kivételes rendőri intézkedések tartamára föl volt emelve, ismét le fogják apasztani, mert Kustélyon a személy- és vagyonbiztonság ez idő szerint helyre van állva és a csendőrökre másutt is szükség van.

— **Az öngyilkos pap** temetéséről lapunk szerdai szamában közölt tudósitásban, mint levelezőnk irja, némi tévedés történt, mely hibákat a következőkben pótolja tudósitónk: Nem Zsiros Mihály, hanem Zsiros Vazul a vilagosi esperes neve. Nem Buzila Tivadar, hanem Papp János bokszegi gör. kath. kerületi esperes volt a szertartásnál Papp János kerülési és Zsiros Vazul világosi esperessel, a szertartás vezénylők a többi lelkészek a segédletet végezték. A gyönyörü s nagy elmeéllel szerkesztett gyaszés bucsu-beszédet a nagybuzgalmu Papp János bokszegi ker. esperes végezte.

Szinház.

— deczember 6.

— **Az „Idegesek",** Sardou vigjátéka került ma este szinre elég telt ház előtt. Az előadás élénken folyt le, s a közönség mindvégig jól mulatott. A nőszerepek nem birnak a darabban semmi jelentőséggel, csak Tarassovits Margitnak volt alkalma Placide szerepben megnevettetni csekély forgalom, változatlan árakon.

a közönséget. — Igen sikerülten alakitották szerepeiket Bács Károly (Marteau), Mezei Péter (Tuffier), Fenyéri (Bergerin) és Kövessi (Tiburce.) Különösen az utóbbi, mikor az idegesek társaságában a harmadik felvonásban már ő is idegessé válik, oly pompásan játszott, hogy a közönség folyton kaczagott neki. Kazaliczky (Csesar) és Mészáros (Lajos) korrekt játékkal járultak az ensemble sikeréhez. Györe is kellő humorral alakitotta a jegyző kis szerepét.

— **„Gasparone"** kerül ma este szinre, melyben a társulat főbb tagjai részt vesznek. Szombaton adatik a „Koldusdiák." Legközelebb szinre kerül a „Válás után" nagyszerü bohózat. E darab oly mulattató és — mint szinházi körökből értesülünk — az igazgatóság oly nagy sikert remél tőle, hogy többször egymásután fogja adatni.

Szerkesztői üzenet.

— **N. urnak M.-Kovácsházán.** Három levelet közöltünk már ebben a kérdésben pro és kontra. Ezzel a vitát befejezettnek tekintjük, mert az ügy eléggé meg van világitva De foglaltatnak az ön levelében T.-Bán egyesre vonatkozólag oly sulyos vádak, melyeknek utána fogunk járni, s ha igazoltatnának, akkor levelének ezen részét még közölni fogjuk.

KOZGAZDASAG.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Országos magyar malomegyesület.** Az Egyesület alakuló közgyülése véglegesen f. é. deczember hó 16-ára van kitüzve. E napon, délelőttt 10 órakor a közgyülés Budapesten, a Frohner-szálloda nagy termében fog tartatni és erre a meghivókat a végrehajtó bizottság már szétküldte.

A napirend következőképen lett megállapitva:

1. Két jegyzőkönyvhitelesitőnek megválasztása, 2. Az alapszabálytervezet előterjesztése és a feletti határozat hozatal, 3. Az egyesületi elnökség, igazgató választmány és számvizsgáló bizottság megválasztása, 4. Határozat hozatal az egyesület működésének megkezdésére nézve.

A hazai malomtelepek, illetve ezek tulajdonosai és képviselői kétség kivül megragadni fogják az alkalmat, hogy minél tömegesebb megjelenés által bebizonyitsák ezen iparág étdekkörének nagy kiterjedését s hogy jelét adják annak, miszerint a malmok készek, szemben a mostoha viszonyokkal, a fenálló bajok orvoslását egyesülés utján megkisérleni. Már a napirenden levő választások is igen kivánatossá teszik, hogy a közgyülésen minél több malom képviselve legyen.

Tervben van egyébiránt a már mult hóban szétküldött alapszabály tervezetet a tagsági járulékra nézve olyképen módositani, hogy azon malomtelepek, melyek napi őrlési képessége 100 mmázsánál csekélyebb, csak 10 frtot tartoznak fizetni évi tagsági dij fejében.

Ezáltal a kisebb malmok belépése fogna könnyitteti s e szempontból ama módositás csakugyan czélszerünek látszik. Az egyesület csak az esetben fogja valóban elérni létjogát, ha a nagyobb telepeken kivül a kisebb malmokat is minél nagyobb számban felfogadja, ez utóbbiakra pedig, tagsági dij dolgában, minden esetre tekintettel kell lenni.

A közgyülésről annak idejében részletesen jelenteni fogunk és itt csak még felemlitjük, hogy azon malmok, melyek bizottsági meghivót a közgyülésre nem vettek, de ilyenre igényt tartanak, azaz az egyesület tagjaivá lonni s a közgyülésen személyesen megjelenni, illetve magukat képviseltetni óhajtanak, felkéretnek, ebbeli szándékokat a végrehajtó bizottsággal, a Pesti hengermalom czime alatt közölni.

— **A m. kir. államvasutak** igazgatóságától vett értesités szerint folyó évi decz. 10-től kezdve a Gyulafehérvár és Tövis között közlekedő és ott Brassó felé a 316 számu vegyesvonathoz csatlakozó 452. sz. vegyes vonat következőkép fog módositatni: Indulás Gyulafehérvárról délelőtt 8 óra 55 perczkor és érkezés Tövisre délelőtt 9 óra 54 perczkor. Továbbá a békés-földvár-békési vonalon folyó évi október hó 1-jével beszüntetett 2001. és 2002. sz éjjeli személyvonatok f évi decz. 15-től ismét közlekedni fognak. A 2001. sz. vonal indul Békésről éjjel 11 órakor és érkezik Békésföldvárra 11 óra 20 perczkor, a 2002. sz. vonat indul B.-Földvárról éjjeli 3 óra 40 perczkor és érkezik Békésre reggel 4 órakor. Budapest, 1888. deczember 3-án. Az igazgatóság.

— **Gabonaüzlet.** (Budapest, deczember 4.) Buzát ma jól kináltak, a keresletkorlátolt volt. Lanyha irányzat mellett mintegy 20,000 métermázsa kelt el, és pedig jó buza 5 krral, közönséges minőségü 10 krral olcsóbb árakon.

Egyéb gabonanemüekben alkalma Placide szerepben megnevettetni csekély forgalom, változatlan árakon.

Eladatott:

Buza: (uj) Tiszavidéki: 100 mm. 81 k. 8 frt — kr, 600 métermázsa 80 k. 8 frt 30 kr, 100 mm. 280 k. 8 frt 30 kr, 200 mm. 805 k. 8 frt 22 kr 100 mm. 80·2 k. 8 frt 10 kr, 200 mm. 80 k. 8 frt 10 kr, 100 mm. 80 k., 8 frt 15 kr. frt 20 kr. 100 mm. 80 k. 8 frt 7 kr. 308 mm 80 5 k. 8 frt 20 kr. 300 mm 80 k. 8 frt 20 kr, 100 mm13 k. 8 frt 20 kr. 100 mm. 80·5 k. 8 frf 20 kr, 200 mm 80·5 k 8 frt 20 kr, 200 mm. 80k. 8 frt 10 kr,

Fehérmegyei 1800 mm. 78·5k. 8 frt 12 kr, 900 mm. 78·5 k. 8 frt 10 kr. 400 mm. 77·5 k. 8 frt 95 kr.

Kisjenéi 900 mm. 81 k. 7 frt 95 kr 2000 mm. 80·5 k 7 frt 90 kron 1100 mm 70 k 7 frt 94 krron.

Határidőüzlet. A határidőüzletben irányzat lanyha volt.

Határidők jegyzése déli 12 órakor:

Buza tavaszra 8.02—8.03—8.64 forinton őszre 7.78—7.87—7·82 frton, uj tengeri 1889 május—juniusra 5.09—5.11 frton.

Köttetett:

Buza tavaszra 8.——8.05 frton, buza őszre 7.81—7.82 frton, Tengeri (uj) 1889, május—juniusra 5.13—5.09 forinton. Zab őszre —.——.— frton, zab tavaszra 5.56—5.57 frton.

Hivatalos jegyzések:

Buza tavaszra 8.03 pénz, 8.05 áru, buza őszre —.— pénz, —.— áru. Tengeri juniusra —,— pénz —,—,— áru, uj tengeri 1889. május—junisra 5·11 pénz, 5.13 áru. zab tavaszra 5.56 pénz, 5,58 áru, zab őszre 5,10 pénz, 5.15 áru. Káposztarepcze aguszt. —szeptemberre —.— pénz, .— áru.

— **Szesz-üzlet.** —

(Deczember 6.)

(B.) Készáru nagyban 53.75—54, kicsinyben 54.50, hordó nélkül per 100 liter % bele értve 35 frt fogyasztási adót.

— **Budapesti gabnatőzsde.** —

(Deczember 6.)

Mérsékelt kinálat és vételkedv mellett 14,000 mm. jött forgalomba és változatlan árak mellett adatott el. Buza tavaszra 7.90—7.91 zab tavaszra 5.13—5.15, tengeri tavaszra 5.60—5.62.

Hivatalos árfolyam

a budapesi áru- és érték tőzsdén 1888. évi deczember hó 6-án.

Magyar aranyjáradék 4. sz.	300.85
magyar papirjáradék 5,	91.91
magyar vasuti kölcsön	144.25
magyar keleti vasuti államkötvény 1 kib.	99.—
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	—.—
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	118 —
magyar földtehermentesi kötvény	104.25
magyarf földtehermentesitési kötv. záradék	104.25
Temes-bánáti földtehermentési kötvény,	104.25
Temes-bánáti földtehermentési kötv. zár.	104.25
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	104.25
Horvát-szlavon földtehermetési ntesiköty.	—.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	99.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	139.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	125.—
Osztrák járadék papirban	81 75
Osztrák járadék ezüstben	82.50
Osztrák járadék aranyban	109.60
1860-iki osztrák államsorsjegy	139.50
Osztrák-magyar bankrészvény	875 —
Magyar hitelbankrészvény	302.90
Osztrák hitelintézeti részvény	—.—
Cs. és ki. arany	5 75
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.84
Német birdalmi márka	59.70
London	121.85
20 márkásarany	11.96

Aradvárosi szinház.

Folyó szám 70. 3-ik kisbérlet 15 sz.

Péntek, 1888. évi deczember hó 7-én

Gasparone.

Operette 3 felvonásban. Irták: Zell és Genée Zenéjét szerzé: Millöcker.

SZEMÉLYEK:

Carlotta — — — — — —	Pajor Emilia.
Baboleno Nasoni — — — —	Kövesi.
Szinduló, fia — — — — —	Szép Aladár.
Erminió, gróf — — — — —	Kis Pista.
Luidzsi, barátja — — — —	Szendrei.
Benozzó, korcsmáros — — —	Ném. th.
Sóra, a felesége — — — —	Kövessiné.
Zenobia, a grófnő duennája —	Tarassovits M.
Marietta a grófnő szobaleánya	Kertész Mari.
Massaccio csempész — — —	Györe.
Ruper o Corticeli, ezredes — —	Szilassy.
Cvárini. hadnagy — — — —	Szalkay.

Kezdete 7-kor, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton, deczember 8-án:

KÉT ELŐADÁS.

Közlekedés.

A vonat

	ind.	Aradról	érk.	Aradra
Csabai vegyesvonat	regg.	6.26	este	7.—
Budapesti személyvonat	d. u.	12.31	regg.	5.45
„ „	este	9.17	d. u.	4.10
Erdélyi vegyesvonat	d. u.	4.30	d. e.	8.12
„ vegyesvonat Radna-Lippáig	d. u	2.17	d. e.	7.36
„ személyvonat	regg.	6.—	d. e.	11.3
Temesvári vegyesvonat	regg.	6.05	d. e.	9.29
„ „	d. u.	5.48	este	8.2
Borossebesi vonat	regg.	6.30	regg.	[illegible]5
„ „	d. u	4.40	este	6.9
Szegedi gyorsvonat	regg.	7.—	regg.	8.20
„ személyvonat	regg.	4.40	este	8.52
„ „	d. u.	3.17	d. u.	7.54

Felelős szerkesztő:

HINDY ARPÁD.

BUDAPESTI TŐZSDE.

Deczember 4-én.

	Pénz	Áru
M. kir. aranyj. adóment. 4% . .	100 50	100 80
„ „ papirjáradék adóment. 5%	— —	01 20
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fc.) 5%	146 —	147 —
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	146 —	147 —
M. 1869 kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	97 50	98 —
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	114 50	115 50
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	120 —	130 —
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	120 50	130
50 frt drbja	126 —	136 0
„ „ „ Tiszai és szegedi kölcsön 4% . .	126 —	126 50
M. k. földtm. kötvények 5% . .	104 50	105 50
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104 —	105 —
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	104 —	105 —
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104 50	105 50
M. k. földtm, kötvények horváthorsz. 5%	104 —	— —
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104 50	105 —
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk. (100 frt 5%	98 50	99 50
Szőllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	100 —	100 50
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	159 50	107 —
„ „ „ 1871. évből 6%	107 —	109 —
Budapest főv, 1880. kölcsöne 6%	100 75	101 50
Budapesti bankegyes. részvényt.	100 —	100 50
Magy, alt. hitelbank	281 —	281 50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	— —	— —
Magy. lesz. s pénzváltóbank . .	89 25	89 60

	Pénz	Áru
Magy. orsz. bank részvény-társaság	— —	— —
Osztrák hitelintézet	810 30	810 50
Osztr.-magyar bank	873 —	878 —
I. magyar iparbank	153 —	155 60
Pesti magy. keresk. bank . . .	712 —	715 —
Bécsi bizt. társulat . .	199 —	203 —
Bécsi élet- s jár. bizt. társ. . .	210 —	215 —
Első magy. általános bizt. társ.	3050 —	3075 —
Foncière pesti bizt. társ. . .	70 25	71 —
Magyar-franczia bizt. társ. . . .	175 —	180 —
Pannonia visszb. társ.	975 —	986 —
Concordia malom	525 —	528 —
Első budapesti malom	1030 —	1040 —
Erzsébet malom	242 —	244 —
Hengermalom	525 —	530 —
Lujza malom	252 —	255 —
Molnárok és sütők malma . .	353 —	35u —
Pannonia malom	755 —	760 —
Viktoria malom	130 —	132 —
„Adria“ m tengeri hajóz. részv. t.	— —	— —
Alföld-fiumei vasut 5%	175 60	176 50
Bátaszék domb.-zákány vasut 5%	— —	— —
Déli vasut 5%	— —	— —
Eszakkeleti vasut 5%	154 50	155 50
Erdélyi vasut 5%	172 50	173 50
Győr-sopron-ebenfurti vasut 5% .	— —	— —
Kassa-oderbergi vasut 4%	142 —	143 —
Magyar galiczlai vasut 3% . . .	160 50	161 60
M, ny. v. (sz.-györ-graczi vasut 5%	157 60	158 —
Osztrák áll mvasut 5%	232 50	233 —
Pécs arcsi vasut 5%	— —	— —
Tisz. vidéki vasut 5%	— —	— —
Osztr dunagőzhajózási társ. 5% .	— —	— —

	Pénz	Áru
Pesti köznti vasnálya	403 —	405 —
Pesti köznti vasp. élvezet-jegyek	110 —	115 —
Budapesti III. ker, takarakp. . .	108 —	110 —
Országos központi	452 —	457 —
Pesti hazai első	7325 —	7595 —
Egyesült Budapest fővárosi takp,	452 —	455 —
Magyar ált, takarékp, részvény .	88 —	90 —
Alagut	145 —	147 —
Általános waggon kölcs. társaság	69 —	70 —
„Franklin“-társulat	198 —	200 —
Ganz és társa vasön, és gépgyár	826 —	830 —
Geschwindt-féle szeszgyér . . .	330 —	339 —
Gyapjuu, és biz, I. magyar . .	246 —	250 —
Keresk, épülete	675 —	— —
Könyvnyomda „A th neneum“ . .	444 —	448 —
„ Pesti . .	1070 —	1100 —
Kőszénb és téglagy, (Drasche) .	221 —	222 —
Nemzetközi waggon kölcsön-részvénytársaság	59 —	294 — 60 —
Pesti epitő-társaság . .	— —	— —
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtra,	100 —	101 —
Salgótarjáni kőszénb, ...	171 —	172 —
Schlick-féle vasö, és gépgyár . .	152 —	154 —
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	— —	— —
Serlőzde első magyar	810 —	820 —
Sertéshizlaló	270 —	274 —
Sóskuti kőbánya	— —	— —
Spodium- és csontlisztgyár . . .	110 —	120 —
Szálloda-részvénytársaság . .	104 —	106 —
Tégla- és mészégető ujlaki . . .	149 —	150 —
Tork dohányrészvény	— —	— —
Gőz téglagyar kőbányai	25 —	255 —
M. jelz.-bank ny.kölcsönkötv. 4. sz	20 —	105 50

Záloglevelek.	Pénz	Áru
M. földhitelint. papirérték 5%	102 —	103 —
„ „ „ 4%	101 —	101 50
„ „ „ 4%	99 50	97 —
„ „ arany v. ezüst 5%	127 —	129 —
„ jelzálogbank 5%%	102 50	103 —
„ „ 5%	101 50	102 25
Kisbirt. orsz. földh.-int . 5%%	101 50	102 . .
Osztr.-magyar bank o. é. . 5%	101 75	102 30
„ „ „ „ „ 4%%	99 90	100 60
„ „ „ „ „ 4%	99 90	100 60
Pesti keresk. bank . . . 6%	102 —	103 —
„ „ „ 5%%	101 —	101 50
„ „ 5%	101 —	101 50
Albina tak. és hitelint. . . 6%	101 —	102 —
Elsőbbségek.		
Budapesti lánczhid 5%	104 —	105 50
Loyd- és tőzsde-épület . . 6%	99 50	— —
M sz. k. orsz. vörös-kereszt sorsj.	— —	— —
Osztrák vörös-kereszt-egylet . .	17 50	13 —
Pénznemek.		
Cs.-kir. arany (vert)	5 73	5 —
Cs.-kir. arany (kör)	5 66	5 75
Osztrák magyar 8 írtos arany .	9 62	9 17
20 frankos arany	9 62	9 66
Osztrák és magyar ezüst . . .	— —	— 68
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	59 90	62 —
Ném. bankp. 100 nem. bir. márkáért	59 65	62 50
A[illegible] (100 [illegible]	101 20	102 20
Paris 100 frankért	50 10	50 50
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	50 —	50 25
London 10 font sterlingert . . .	125 10	125 10 40

2063|1888 pmsz.

Hirdetmény.

Közhirré tétetik, hogy a »Schertz József emlékezete« czimü ösztöndijra vonatkozó pályázatra folyó évi deczember hó 1-ére kitüzött határidő *1889. évi január hó 1-ig meghosszabbittatik.*

Arad, 1888, évi deczember hó 4-én.

Salacz,
kir. tanácsos polgármester.

868|1888. gazd. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére a jövő évben szükséges tölgyfaanyag szállitása iránt folyó *évi deczember hó 10-én d. e. 10 órakor* árlejtést tart.

Kikiáltási ár árjegyzék szerint.

Bánatpénzül leteendő 50 frt.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyujtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek és az árjegyzék a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1888. évi november hó 27-én tartott üléséből.

Kiadta:

Varjassy Lajos.
aljegyző.

869|1888. gazd. szám.

Arlejtési hirdetmény.

A városi rendőrök, szolgák, tüzoltók és torony őrök részére a jövő évben szükségese ruhanemük szállitása iránt és pedig 8 darab köpönyegnek darabonként 19 frt 35 kr., 110 drb posztó zubbonynak darabonként 9 frt. 92 drb posztó téli nadrág drbonként 7 frt, 15 darab posotó nyári nadrágnak 7 frt 105 drb nyári sapkának drbonként 2 frt, 17 drb mosó zubbonynak 3 frt 50 kr., 182 drb mosó nadrágnak 3 frt 50 kr., 12 drb posztó mellénynek darabonként 4 frt, 7 drb gumi csuklyának darabonként 3 frt 50 kr., 15 drb pamutt kardbojtnak darabonként 60 kr. és 77 drb sipzsinórnak darabonként 30 kr. tehát összesen 2260 frt 90 krnak kikialtási árul vétele mellett *folyó évi deczember 10-én d. e. 10 órakor* árlejtést tart a gazdasági szék

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a pénzben vagy elfogadható értékpapirokban. A hivatal szolgák részére szükséges posztó zubbony, mellény és jelenleg használthoz hasonló szürke posztóból a többi posztózubbony, nadrág mellény és sipkának a gácsi gyárból méterenként 4 frt 10 krért beszerezhető kék posztóból, a köpönyegeknek pedig szintén a gácsi gyárban méterenként 4 frtba kerülő szürke posztóból, a nyári ruhanemüeknek pedig a jelenlegiekhez hasonló jó minőségü csinvatból készitendőknek kell lenniök.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1888. évi november hó 27-én tartott üléséből.

Kiadta:

Varjassy Lajos
aljegyző.

671|1888. gazd szám.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a felső Marosparti 12 sz. 8041100 □öl területü falerakó helynek és ugyanott a régi és uj védtöltés által képezett szegletben levő 800 □öl területü falerakó helynek bérbe adása iránt *folyó évi deczember hó 10 én délelőtt 10 órakor* árlejtést tart.

Kikiáltási ár évenként és □öl'enként 25 kr.

Bánompénzül leteendő 18 frt ét 20 frt

Az árveresben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlattevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1888 évi dezcember hó 4-én tartott üléséből.

Kiadta:

Varjassy Lajos
aljegyző.

10200|1885. k. h. sz.

Hirdetmény.

Weisz Dávid magánzálogüzletében 1885. évokt. hó 13-án tartott árverezés alkalmával az árverés alá került tárgyak eladásából a következő feleslegösszegek kezeltetnek még a városi pénztárban u. m.

Szám	frt	kr.	Szám	frt	kr.	Szám	frt	kr.	Szám	frt	kr.
10799	—	12	1643	—	36	16039	—	50	19872	—	45
11838	—	28	1772	—	13	16040	—	5	18875	—	10
12307	—	55	1768	—	3	16320	—	10	19880	—	30
12434	2	78	1764	—	22	16840	—	5	19886	—	10
13164	—	17	1779	—	27	16857	—	15	19909	—	10
13348	—	3	1781	—	14	16956	—	30	19905	—	10
14521	—	7	1831	—	20	16980	—	25	19915	—	40
59	—	21	1851	—	30	17011	—	10	19935	—	30
76	—	11	1882	—	35	17275	—	25	19954	—	15
97	—	28	1908	—	18	17374	—	10	20024	—	40
156	—	39	1945	—	18	17503	—	10	20084		15
288	—	7	1976	—	6	17510	—	10	20086	—	50
392	—	22	1995	—	14	18047	—	15	20122	—	45
452	—	32	2020	—	45	18446	—	5	20187	—	10
464	—	6	2031	—	36	18933	—	50	20590	—	50
555	—	70	9362	—	15	19037		10	20392	—	20
674	—	31	10140	—	9	19160	—	25	20507	—	40
1190	—	2	10619	—	15	19163	—	20	20541	—	6
1195		15	10754	—	10	19288	—	15	20580	—	40
1277	—	2	12301	—	15	19298	—	15	20659	—	15
1289	—	26	13382	—	34	19368	—	10	20667	—	30
1294	—	12	13701	—	15	19547	—	5	20772	—	30
1323	—	7	13422	—	15	19618	—	25	20775	—	25
1370	—	16	13422	—	30	10636	—	25	20783	—	55
1392	—	22	13442	—	9	19689	—	10	20819	—	10
1430	—	10	13493	—	30	19702	—	40	21029	—	15
1494	—	23	13564	—	10	19730	—	5	21059	—	5
1538	—	19	13617	—	15	19750	—	20	21060	—	20
1564	—	5	14365	—	25	19860	—	15			

Miről az érdekeltek azzal értesittetnek, miszerint mindazok kik a fentebb felsorolt feleslegekre igényt tartanak azok 1888. évi decz. hó 15-ig a zálogjegygyel alólirott hivatalnál az összeg felvétele czéljából jelentkezzenek, mert ellen esetben a kitett határidő elteltével a fennmaradó összeg mint elévült a városi ipariskola alap javára fog fordittatni.

Arad szab. kir. város kapitányi hivatalától 1888. évi november hó 30-án.

Urbányi
főkapitány.

2113|1888. pmsz.

Hirdetmény.

Közhirré tétetik: miszerint Kohn Zsigmond Marosparti szeszgyára vizeinek a Marosba való levezetése czéljából egy állandó csatorna engedélyezését kérvényezvén az e felett a helyszinen tartandó tárgyalás határidejéül *1888. évi december hó 31 ik napjának d. e. 10 órája* kitüzetik, s ezen tárgyalásra mindazokkik létesiteni czélzott vizimü által érdekelvék, ezennel meghivatnak.

A kérdés alatti vizmüre vonatkozó tervek a polgármesteri irodában a folyó hó 29-től deczember 29-ig közszemlére kitétetnek s az érdekeltek felhivatnak hogy az elleni netáni észrevételeiket akár a közszemlére kitétel alatt irásban ide bemutassák, akár tárgyaláskor szóval előterjesszék, minthogy ellenesetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Arad 1888 november hó 26 án.

Salacz Gyula.
királyi tanácsos polgármester.

184103 sz. M. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény

nyomtatványok szállitása s azok bekötésének elvállalása irát.

A magyar királyi államvasutak részére jövő évi február hó 1-től számitandó 3 évre szükséges nyomtatványok s azok bekötésének biztositása czéljából *f. évi deczember 21-én* megtartandó ajánlati tárgyalásban részt venni kivánók felhivatnak, hogy ebbeli ajánlatukat ezen külfelirattal:

Ajánlat nyomtatványok szállitására illetve azok bekötésére 84103. cz. 88. számhoz a kitüzött napon déli 12 óráig az anyag és leltár beszerzési szakosztályában (Andrássy-ut 75. szám) benyujtani sziveskedjenek. Az egy évi szükséglet összértéke 120,000 frtra van előirányozva, az árszabály, valamint a pályázati általános és különleges szállitási feltételek ugyanott megszerezhetők, a könyvkötői s egyéb különleges munkák mintái pedig megtekinthetők.

Mindazon czégek, melyek mindaddig nem állottak szállitási viszonyban a m. kir. államvasutakkal, tehát előttünk ismeretlenek tartoznak szállitó képességüket és megbizhatóságukat igazoló kereskedelmi kamarai bizonyitványt az ajánlathoz csatolni.

Pályázati feltételek

nyomtatványok szállitására s azok bekötésére vonatkozólag.

1. Az ajánlat kiállitása.

Az ivenként 50 kros bélyeggel ellátandó ajánlatban tekintettel a hozzáfüzendő és szintén aláirandó árszabályra, csupán annak kifejezése kivántatik, hogy a jelen pályázati valamint a m. kir. államvasutaknál érvényben levő általános és a nyomtatványok szállitására vonatkozó, különleges szállitási feltételek ismeretén és elfogadásán alapul és hogy ajánlattevő az alapul vett egységárakat elfogadja illetveazokból hány százalékot enged.

Ezen engedménynek az egész szállitásra nézve egységesnek kell lenni vagyis az anyag és munka el nem választható.

2. Az ajánlat kiterjedése.

Az ajánlat kiterjedhet az összes szükségletre vagy annak bizonyos részére és külön a könyvkötői munkákra is, a mi ugy értendő, hogy a részvénymennyiségre történő ajánlat csak a kiérdemlendő összegre vonatkozhatik s teljesen ki van zárva, hogy ajánlatok a csoportok egyikére kivéve a könyvkötői csoportokra külön tétessenek.

Az igazgatóság azonban fentartja magának a jogot, hogy:

a) az ajánlatok közt tekintet nélkül az engedélyre szabadon válasszhasson,

b) a szállitást esetleg csak egy évre engedhesse át,

c) az összes szükségletet megosztva vagy annak bizonyos részét engedhesse át, mely esetben ha csak az ajánlatban az ellenkező világosan ki nem kötetik, ajánlattevő köteles az átengedett részmennyiséget is szállitani,

d) a könyvkötői munkákat elkülönithesse s külön adhassa ki, s végre

e) hogy a czél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

3. Az ajánlat érvénye.

Mindegyik ajánló a pályázati határidőtől kezdve — eltérve az ált. feltételek 5. §-ának 2-ik bekezdésében megállapitott időtől — az ajánlatok felett hozandó határozatig kötelezettségben áll és tartozik az esetleg teendő megrendeléseket az általa ajánlott árak és feltételek alapján teljesiteni a nélkül azonban, hogy abból az egész vagy részbeni szállitások átengedésére következtetést vonhatna, vagy alapithatna.

4. A nyomtatványokhoz szükséges papir minősége és minták csatolása.

A szállitandó nyomtatványokhoz használt papirra nézve, különleges feltételek 3. §-ban körülirt követelményeken kivül határozottan kiköttetik, hogy az kizárólag hazai gyárakból eredő legyen, mit szállitó szállitás közben a vonatkozó eredeti gyári számlák bemutatása által kivánságra bebizonzitani tartozik.

Mindegyik papirnemből valamint az árszabályban kitüntetett 3 fokozat alá sorozandó betük próbanyomatából az ajánlathoz két iv illetve példány mintaképen csatolandó és minden ivre az ajánló czég jegye és aláirása azonfelül a papir megnevezése mérete és sulya reá jegyzendő.

5. Bánatpénz.

Az ajánlat benyujtását megelőző napon déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál bánatpénzül:

a) az összes nyomtatványokra 6040 frt,

b) a részbeni szállitásra a megfelelő hányad,

c) csupán a könyvkötőói munkákra 600 frt

teendő le készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

Bánompénz nélkül vagy a pályázati feltételektől eltérő ajánlatok továbbá olyanok, melyek nem a kitüzött határidőig érkeznek be, figyelembe nem vétetnek. Végre:

6.

Megjegyeztetik, hogy minden szállitó köteles a munkaképtelenné vált vagy elhalt és nyugdijigényre nem jogositott államvasuti alkalmazottak illetőleg azok családtagjai segélyezésére létesitett hozzá szállitásai után érdembe hozandó összegek egy tized százalékával hozzájárulni, mely jutalék a számlák kifizetése alkalmával vonatik le.

Budapest, 1888. november hóban.

Az igazgatóság.

Nyomatja és kiadja az Ungerleider-féle könyvnyomda Aradon.